

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku F. Spółki z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego B. K.
o ustalenie podleganiu ustawodawstwu polskiemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...). wyrokiem z dnia 19 grudnia 2018 r. oddalił apelację „F.” [...] Spółki z o.o. w W. (dalej jako Spółka) od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 listopada 2016 r. oddalającego odwołanie Spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z dnia 15 kwietnia 2016 r. stwierdzającej, że zainteresowany B. K., jako pracownik Spółki, w okresie od dnia 5 maja 2008 r. do dnia 16 marca 2009 r. nie podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że pisma Spółki z dnia 30 czerwca, 30 lipca i 18 sierpnia 2015 r. skierowane do polskiego organu rentowego z żądaniem

wydania decyzji ustalającej, iż status 66 pracowników wymienionych w decyzji fińskiej instytucji właściwej ds. zabezpieczenia społecznego (ETK) podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust 2 lit. b rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Urz. WE z 5 lipca 1971 r., L 149, ze zm., dalej jako rozporządzenie nr 1408/71), zostały potraktowane jak każdy inny wniosek inicjujący postępowanie w sprawie, którego treścią było żądanie wydania decyzji ustalającej, że status pracowników wymienionych w decyzji ETK podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem. Stosownie do art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c., organami rentowymi są oddziały ZUS, a nie Centrala ZUS, zatem to oddziały wydają decyzje w przedmiocie ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. W kwestiach merytorycznych dotyczących treści decyzji nie wniesiono zarzutów zarówno w odwołaniu, jak i w apelacji, zaś ze świadectwa pracy wynika, że zainteresowany w spornym okresie wykonywał pracę wyłącznie na terenie jednego państwa członkowskiego UE, a zatem nie dotyczy go art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia nr (...), czyli zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła Spółka, zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpatrzenia.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. i z art. 391 § 1 k.p.c.

W wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że „rażące uchybienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach, których powoływana treść w części dotyczącej adresatów jest ewidentnie odmienna od ich rzeczywistego brzmienia i niestety bezskuteczne wykazywanie przez F. tych uchybień w toku całego procesu prowadzą do wniosku, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego jest oczywiście uzasadniona”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi w zakresie wniosków w niej wskazanych oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest m.in. istotne ograniczenie dostępności tegoż środka pod względem dopuszczalnych jego podstaw. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz z powodu naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony.

W myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być bowiem zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183).

Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywiste uzasadnienia skargi.

Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza

konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

W skardze kasacyjnej nie ma uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania w powyższym rozumieniu. Skarżąca powołując się na oczywistą zasadność skargi nie odwołuje się wprost do konkretnych przepisów, których naruszenie miałoby mieć kwalifikowaną postać, a jedynie z treści uzasadnienia skargi można domniemywać, że skarżącej chodzi o przepisy postępowania wymienione w podstawach skargi. Tymczasem o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860; z dnia 18 maja 2018 r., V CSK 654/17, LEX nr 2500530). Ponadto skarżąca w rzeczywistości przedstawia swoją alternatywną ocenę materiału dowodowego, dotyczącą w szczególności wystosowanych przez siebie pism z dnia 30 czerwca, 30 lipca i 18 sierpnia 2015 r., próbując wykazać wadliwość oceny ich treści przez Sąd drugiej instancji. Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine*) oznacza natomiast niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej

ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, którymi Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Należy przy tym zauważyć, że w sprawie o podobnym stanie faktycznym i prawnym dotyczącym badania kwestii prawidłowości decyzji organu rentowego wydanej wobec pracownika skarżącej, który nie był zwykle zatrudniony na terytorium kilku państw członkowskich UE, tylko jednego państwa (tak jak zainteresowany w niniejszej sprawie B. K. na terytorium Finlandii), skarga kasacyjna Spółki została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2019 r., II UK 231/18 (niepublikowany), na tej podstawie, że taki stan faktyczny nie jest objęty zakresem zastosowania art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia nr (...).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego bowiem z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik organu rentowego domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę – w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Tym samym koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, nie mogą być uznane za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).